

É r t e s í t ő.

13. szám.

Pest, november 14^{én}

1832.

Megjelent a' Vallási és Egyházi Tár IIik füzete (Pesten Beimel József könyvnyomtató intézetében) Guzmics Izidor szerkeztetése alatt; a' pécsi fő templom jól talált rajzképével. Ára 1 fr. peng.

2). Országos Ménes könyv, vagy is telivér lovak 's azok ivadékainak jegyzéke 1832-ig bezárólag. I. kötet. Szerző gróf Nádasdy Tamás. Felesleg emlitenők mennyire vala kívánatos e' szükséges munkának jelenése, midőn a' hazánkbeli annyit ígérő lótenyésztés épen fejledez, — érzik azt az ügynek baráti; egyedül a' nemes szerző hazafi szorgalmát kívánjuk nem hallgatni el, melly olly kimerítő ismertetéssel kalauzolá e' munkáját a' lófaj nemesítésről átalányosan 's hazánkra illesztve is, millyent csak a' tárgynak alapos jártasságu beavatottjától várhatánk, utasításuljazoknak kik fáradalmas ügyekezet 's tetemes költsékezés után juthatnának egyedül annak illy nyomos tudására. Nyelve tiszta, csinos, hibátlan. Megszerezhető Pesten Wigand Ottónál, ára 20 pengő krajczár.

3). Alphonse' levelei. Irta Szalay László Budapesten 1832.

4). Gyepkönyv 1832 r.e. Az állattenyésztő társaság választottsága nevében kiadta gr. Andrásy György és Tasner Antal.

Tudományos hirdetés.

(1) Épen sajtó alá kerülnek egy honi írónak illy czimű munkái: 1) Mi rosszabb a' koleránál? érzékeny vig játék 3 szakaszban. 2). Rajkó és Dádé mostoha fia, nevetséges vig játék 3 szak. 3) Blánka és Bibár el Bondukdán libanon-hegyi fejedelem, historiai nemz. dráma 4 szak. 4) A' megcsalott szerető dalokban, vagy a' módi szerelem eleven példája, réz metszettel. 5) A' hét kapitány, hist. vitéz drama 4 felv. 6) Arany-bölcös, vagy Nep-gyöngy a' ns magyar két Hon köz nemes és polgár fiainak 's leányinak javokra, hasznokra, erkölcsi és csinosodási épületjekre, szerkesztett 1832ben. 7) Une étoile. Csillag nemz. dalban 3 felv. — Előfizetési ára ezüstben az 1sőnek 30, 2iknek 20, 3iknek 40, 4iknek 12, 5iknek 30, 6iknek 21, 7iknek 20. — Előfizethetni Pesten Eggenberger könyváros, és a' szerző Budafalvi Bors Sámuel hit. ügyvéd urnál (I. Keéskeméti utca 447 szám alatt) más nagyobb helyeken a' nemz. csinosodásra ügyelő uraknál, előljáróknál, a' f. eszt. utolsó napjaig. — 1833-ban a' fentebb jelett könyvek bolti ára mindeniké két annyi.

J e l e n t é s.

(1) Az elmúlt 1831 év lefolyása alatt, részszerint a' Hazai 's Külföldi Tudósítások, részszerint pedig a' Tudományos Gyűjtemény utján „a' nemzeti öltözet' mostani csinosb mivoltát érdeklő alakok“ kiadása iránt több izben tett ígéretem teljesítésének következtetésében vagyon szerencsém mind a' két nemes Haza' minden renden lévő nagylelkű Hazafiainak illő tisztelettel jelenteni; hogy a' második 6 rendbeli „Alakok“ mellyek nem az idegen Nemzettől kölcsönözött ízélés, vagy utánozás ingerei után, hanem a' nemzeti, naponként előfordult valódi tapasztalás, 's előhaladó csinosodás megkívántató jelességei szerint, nagyobb, kissébb ünnepi, 's közönséges köntösökben, rézben metszve, 's különféle megegyező színekkel kivilágosítva, nálam Pesten a' nagymélt. kir. Kuriának szomszédságában, volt Ambrózy házában, már készen vannak; mellyek szerint, addig is még azok közlése felől bővebb tudósítást teendek, minden renden lévő Hazafiaknak akármelly nemzeti ünnepi, 's közönséges ruhák elkészítésére illendő, 's jutalmas elégtétel mellett a' legnagyobb készséggel a' midőn ma-

gamat, az eddig bennem helyhez tetett bizodalmu Hazafiaknak valódi sziveségeket szives köszönetem kinyilatkoztatása után, továbbá is kegyes pártfogásokba, ajánlanám. A két Nemes Haza minden renden lévő Hazafiainak hódoló tisztelettel maradok

Klasszy Venczel,

pesti polgár, 's magyar szabó ezen czímmel „Hunyady László.”

Gombkötő munkákról jelentés és ajánlás.

(1) Alólirt háladatosán köszöni azon kegyes bizodalmat és pártfogást, melyet mind a közelebb, mind távolabb lakó minden rendü tek. uraságoktól műveinek elfogadásával több év óta nyert. — Ennél fogva jelenti, hogy boltjában (kigyó utcaszeglet szemben az uri utcával, 434 szám. Mátyás király czim alatt) legjobb izlés, és legujabb divat szerint készült, mindenféle magyar öltözetekre, cs. kir. katonaság tisztvi viseletére tartozó gombkötő munkák, azokhoz arany, ezüst és selyem övek, vitézkötések, mente- és kard-kötők, kótyag tollak arany 's ezüst foglalásokkal ékesítve, mint szinte liberiakra való zsinorok, mindenkor készen 's a legillendőbb áron található. — Azon uraságoknak, kik egyes mustrákból kívánnák tetszéseik szerint tenni a választást, parancsolatit alólirt legrövidebb idő alatt kész pontosan teljesíteni; — szóval minden iparkodásit arra fordítani hogy a ns Közönségnek teljes meglegedését 's kegyes pártfogását ennekutánra is érdemelhesse. Ezen okbul jegyzi meg különösen azt is, hogy árjegyzéki czime Mátyás király kőre metszett képe levén, csak az így általa feljegyzett gombkötő munkák minémiségéről vállal magára telelet terhet

Szilágyi István, polgari gombkötő.

(2) Alólirt alázatosan jelenti, hogy az ő **posztó 's casimir** kereskedését ujonnan minden színü és fajü legujabb árúkkal szerkeztvén, azokkal a legjutalmashabott áron szolgálni kész. Különös ajánlásra méltó ez újabb elrendelésben számos vég szövét mint különös finomságu 's gyönyörü színü, **magyar dísz-ruhára;** — hasonló szorgos ügyelet fordítatott a cs. kir. katonaság visele ebéli posztók beszerzésére is, úgy hogy mind generalisi mind minden egyéb tisztvi öltözetekre a cs. kir. sereg minden ezredei viseleti színéhez alkalmazott szövét nemük nagy mennyiségben található.

E' felett még minden áruü a legjobb módon levén beavatva 's készítve, méltó pártfogoltatást reményl.

Guggenberger Leopold,

Ferdinand király czim alatt, a vacziutezabaa.

(5) Malvieux J. n. kereskedésében (Pesten Dorottya-utca 11 sz.) folyvást minden nemü statuspapirosokat vehetni vagy eladhatni jutalmasan szabott feltételek mellett. Ugyan ott szerezhetni sors-czédulákat is

Roguzno és Nizniow urodalmak, vagy 30,000 arany felváltási árok lotterijára 5 pengő frtal, minden ötödikére egy bizonyos nyertesegü veres szabad sorsczédula ráadással, míg az ilyenek el nem kelnek; a huzás nov. 27ikén leendő — Mint szinte

Sneeberg és Laas urodalmak, vagy 250,000 v. stnyü felváltás-árok lotterijára is 5 peng. frtal, minden 10ikére egy bizonyos nyertesegü 's különös kedvezésekkel bíró zöld szabad sorsczédula ráadással. A huzás, ha nem hamarébb, jövő eszt. mártz. 16ikán másolhatlanul meg fog történni.

Dunavíz állása a budai vízmérték szerint:

Nov. 11dikén 6 láb, 8 hüv. 9 von. Nov. 12dikén 6 láb, 9 hüv. 6 von. Nov. 13dikén 6 láb, 8 hüv. 0 von. Nov. 14kén 6 láb, 3 hüv. 6 von. (az 0 felett.)

A mai újsággal küldetnek széljel a Hazai Vándor' és Honni Vezér' megjelenéséről szóló hírdetésok

A' Jelenkor és Társalkodó

1833ki folyamata iránt.

A' Jelenkor és Társalkodó testvér intézet első évi pályáját nem sokára megfűtandja, ha köz javalat 's meglegedés között nem is, mire politikai Iró és Társalkodó mai idünkben számot ne igen tartson, legalább magok-ra 's a' hazai 's külföldi politikára honunkban az eddigi felette kevésnél több 's melegebb figyelmet gerjesztve. A' szerkesztő hivatal nem említheti szíves öröm nélkül a' barátság, bizodalom, buzdítás és egyetértésnek azon számos jeleit, mellyeket több oldalról külön rangu és rendű Olvasóitól vett, valamint a' legnagyobb hálával érzi magát azok iránt kötelezettnek, kik ujsága bellöldi részét és Társalkodóját eredeti, kedves közleményekkel ellátni 's díszíteni méltóztattak. — Kik a' hazát, ezt a' nemzeti érzésekkel olly igen ilju, 's így ilju természetekint gyöngé, változó 's ingerlékeny hazát közelebből ismerik: véd 's pártfogó karjal 's rokon ajálással ölelnek mindenkor minden intézetet, melly a' nemzeti köz értelem világitására 's a' nemzeti köz akarat egyesítése 's lelkesítésére van különösen szánva, 's e' szent céljának tántoríthatlan egyenességgel ügyekszi megfelelni. Olly könnyen elveti a' gyermek legdrágább kincseit, feldulja, eltiporja legdicsőbb reményit, nem ritkán egész jövődőt! Szívtelen volna tehát az, ki őt homályban bolygani, nem ember, ki őt abban elveszni engedné, vagy épen segitené. Lehet, 's a' hiedelem, főkép nálunk, szinte közönséges, hogy a' köz olvasóknak honunkban kevés józan politikai ideára van szüksége, hogy élete a' maga 's mások örömére folyjon; de hogy e' kevés és józan ideára szüksége van, az tagadhatlan, 's így következéleg az is, hogy e' keveset és józant annyiszor és addig kell elébe táni, míg azt tökéletesen felfogta 's alkalmazni tudja, míg a' legkisebb is legalább annak értésére jutott hogy ő is alattvaló és polgár, 's mint ilyennek kötelességei vannak 's jussai. — Nevetség azt mondani, hogy a' vannak, egyebek egyenlők maradván, boldogabb élete van, mint az ép szeműnek; nevétség azt hinni, hogy vak vezethet világtalant; 's legnevétegeseb annak egyes lelkélen 's igazság-zeretettel en lizni, kinek nincs bírája. Találhatni e' pedig nagyobb, erősb, igazságosb hírot, mint egy számos, értelmes, rokon érdekű és értelmű közönségnek világos sajtó-törvény korláti közt mindenkor józan szabadsággal nyilatkozható véleménye? — És egy nemzet melly idegen ajku, szellemű, érdekű, intézetű népektől körülvéve, 's önmagán színt ezen szertekapó 's vonzó különbözőségek által gyöngítve bágyasztva van, mi másban találhat menedéket, reménylhet erőt, emelkedést: mintha valamennyi szertekajló érdekeket az egy nemzeti köz érdek (interesse) felé irányítani, abban egyesíteni 's minden törekedést a' hazafiság szent érzelmeivel lelkesíteni ügyekszi? — Illy szempontok után eredeve 's értvén és igen becsúlven azon viszonyt, mellyben a' nyilvánosság (publicitas) és annak organuma az egészhez a' köz jóhoz áll, a' Jelenkor magára nézve nem ismét soha 's nem ismét szentül is szentebb kötelességet, mint a' külföldi híreket 's történeteket ugyan egyiránt távol a' szolgáltságtól (servilismustól), 's a' valósíthatlan ábrándos (schwämerisch) teoriák veszélyes mótelyitől, de legtávolabb a' fondorosság és szantszándékos elcsavarástól, a' legtisztább egyenességgel 's a' kivehető legnagyobb historiai hűség 's pontossággal írni meg; a' homiakból pedig annyi fontost, nevezetést, érdekest, buzdítót és tanúságot közleni, mennyit közölhet, 's úgy közleni, mint azt saját vagy hazafi keblű levelezői tapasztalási után az egészre, annak érdekeire 's javára hatni látja. Vajha azon egy érdeme ismerésék meg a' Jelenkornak, mellyet ezen elvek hív alkalmazása szül! 's vajha érzene mindenki honunkban, hogy a' hírek akármilly összehalmozása 's előadása nem ujság, az időjárás, ebédek 's hízeltő üdvözletek 's t. i. nem politika! 's így nem valósgos hírlap-tárgy!

Nem szükség e' jelen pillanathan az olvasó és olvasott közönség figyelmét az europai közlő történetek politikai fontosságára függeszteniünk. Anglia és Franciaország folyvást szabadabb, 's folyvást világhatón fejlődése, ereje, nagysága, miképen ezek a' két ország legközelebb összehgyüendő képviselői előtt és által mutatkozni fognak, különösen pedig a' legelső reformált angol parlament lépései, 's a' hatalmas oppositiotól haragandó francia kamarák küzdése egy új nem épen nemzeti szellemű kormányval; az europai hékét vagy harczt készítő Belgium, az ujon emelkedő Spanyolország, 's a' folyvást hasztalan vérző Portugál, a' lenyüggött 's eldarabolt Németország, 's az éjszaki hatalmak lappangó politikája; a' hanyatló Török, hatalmasbodó Ali, a' kelő Görögország, Algír és China 's a' szabadság minden alaku küzdésit, viadalmit 's minden boldogságát egymagában láttató Amerika; mindezeknek a' jelen időpontban kezdődő, haladó vagy épen végződő nevezetes történet-szakaszi önkényleg 's olly mértékben támasztanak minden gondolkodóban figyelmet, olly fontos eseteket 's ezekben olly ritka tanúságot ígérnek a' felviradandó 1833 folyamában, mellyeket csak kevés esztendő nyujt, 's mellyeket csak olly nagy történetek után, mint a' francia és belga revolutio, az angol reform, görög restauratio 's több illyes, várhatni. Mit mondjunk édes Hazánkról, mellynek törvényhozó teste (mint részint újra teremendője, részint a' század 's emberiség józan lelkéhez 's kívánatához módosítandója polgári szerkezetünknek 's általa nemzeti létünknek) jövő hetekben már egybe ül? Látni fogja a' Nemzet: mit fogunk mondhatni, — de legalább hogy a' mit mondhatunk, minél hamarabb 's minél inkább csak némelly szavairól különböző vélemények vannak az országban. Azon akadozott, egyenetlen, 's részszerinti haladásnál, mellyet köztünk a' nyelvvelés 's literatura mind ekorig tett, nem esudáljuk a' vélemény-különbözést, sőt azt esudálnók, ha az nem ugy volna;

de mind e' mellett nem kevés öröme válik a' szerkesztető hivatalnak saját 's mások tapasztalási után biztosan mondhatni, hogy nem csak az író hanem az olvasó csinosultabb nagyobb józanabb rész a' nyelvmivelés itt követett principiumiban (elveiben) egyet ért, 's csak az alkalmazásnál vannak imitt amott eltérések. Mennyiben tévede, mennyiben járt jól, mutata consequentiát ezen alkalmazásnál a' Jelenkor, azt csak nyelvtudós, a' nyelvnek theoriáját, azoknak közös és saját törvényit, szóval philosophiai encyclopaediáját 's történeteit alaposan értő férfiak fogják illetőleg 's méltólag elítélni. A' Jelenkor itt ment az önhittségtől, de ment az agyailan kapkodás, ingadozás vagy tántorgástól is. Ellenkezőit, kiktől a' belátást 's tiszta jó szándékot legkevesebbé sem hajlik megtagadni, 's kiktől ez telik, csak arra kérheti: próbálják önmagok a' gáncsolt helyek egykettőjét kellő 's a' külföldi legsilányabb hirlapban is jobbadán meglevő tisztasággal és szabatossággal (praecisio) magyarosítani; vagy vessék néha a' Jelenkorét bírálólag mások próbáival össze. Minden egyéb Olvasóitól pedig bizodalommal reményli és várja, hogy azoknak egyike sem fogja egyikét szó miatt, melyet talán azonnal nem ért el, mely előtte rosznak tetsző, vagy szokatlan, szeméit a' többi jó 's talán szerencsésb iránt behunyni; noha könnyebb értetés miatt az illy szavak záradékosan másép is, sokszor szinte tyogathatólag, fel szoktak világosítottatni.

Társalkodónk, mint eddig, párosítandó gyönyörködőtől a' tanúságot. Nem mellőzendő el, a' mi újat, kellőt 's rövidsége mellett használható a' külföldi kisebb nagyobb munkákban tel, valamint a' beküldött honiákat szinte mint eddig előkelő leg és saját belátása 's ítélete szerint ugyan, de bizonynyal részrehajlatlanul 's a' legnagyobb készséggel közlendi. Szíves örömmel és hálával venné azonban a' redactio, ha az ország külön vidékén lakó, lelkes hazafiak, tudományos művészeti 's mesterségi ágazati kívül ez időszakirásnak, a' környékekbeli delibb tájakat, 's más természeti jelességeket, nevezeteseb épületeket, olvasó, nevelő, dolog- 's magyarosító intézeteket, a' divatozó társalkodás ottani haladását, és színét, mikép t. i. az, ünnepelesekben 's közös mulatozásokban jelentkezik, a' Társalkodó által köz ismételre juttatni méltóztatnának. De más részről az elmés tréllés ötletek, játékok, a' pulyaságtól szűz anekdoták, kecses ebeselek 's azok közlése nem kevésbé lesznek gondunk 's kedveltink ezentul is.

A' Jelenkor jövő 1833tól kezdve, a' legújabb hozatalu frankfurti eredeti anya-mintákra (matrixokra) üttött 's előbbi nagyságok mellett sokkal tisztább, karcsubb, ékebb, nagy cicero betűkkel lesz nyomtatva, és szeleleti egy pár sorral még hosszabbitva; a' Társalkodó pedig egészen ujra illesztendő uj garmonddal. Mind e' mellett előfizetési ára a' három sornyival nagyobbítandó Társalkodóval és Értesítővel együtt félévenként ugyanaz, mint a' most lefolyó évben vala, helyben azaz Budapesten boritékkal 's házhoz küldéssel 4 fr. pengő, boriték nélkül szinte házhoz küldéssel 3 fr. 36 kr. postán 4 fr. ezüst, megmarad; — Külön a' Társalkodó magáé, helyben boritékkal 's házhoz küldéssel, vagy postán 3 fr. peng., boriték nélkül helyben házhoz küldve 2 fr. 24 kr. Az Értesítő bármilly hirdetésnyit, 's a' netalán szükséges fordításról gondoskodást is, a' hirdetésnyit kiterjedéséhez szabott nyomtatási költség megküldés mellett, elfogad 's nyomban közöl.

Felkéretik tehát egész hazafi bizodalommal ezennel általunk minden megye, kerületi törvényhatóság, magyar lakosság sz. k. 's mezőváros, népes helység, magyar ezred, minden vallásbeli lyceum, gymnasium 's nagyobb iskola, minden szerzetes ház, hazai intézet, casinói egyesület, olvasó társaság, urodalmi tisztség, tanító test, előjárók, jegyzők, czéhek, szóval az egész magyar olvasó Közönség, jelesül teljes címzetű eddigi előfizetőink ez ujság további megrendelésére, 's az illető előfizetések és tisztán leírt vagy nyomtatottan kiigazított címek elég korán, 's biztos hiánytalan beküldésükre. Az új előfizetőkre nézve különösen megjegyezzük azt, hogy ha magánál a' szerkesztető hivatalnál távolság vagy alkalom nem léte miatt nincs módjuk előfizetni, pénzüket a' legközelebb eső postahivatalnál nyugtatvány mellett beadni 's az utolsó postát mellőzhetlenül feljegyezni méltóztatnának, 's hogy itt helyben az előfizetés csupán az alóírt ujsághivatalnál (Dunasor, Deronház 1ső emelet) fogadtatik el. —

Közönséges figyelmeztető sinórmértékül ide iktatjuk még minden rendű előfizetőinkhez azon kérelmi utasítást is: hogy ha valamely akár házi akár postai előfizetőnk rövidséget vagy hiányosságot szenvedend az ötlet illető hirlap-példányban, vagy mellékleteiben, erről értesítendő francózzott leveléhez méltóztatssék mindenkör és mulaszthatlanul csatolni nyomtatott ujságoritékját, hogy annál könnyebben és hamarébb orvosoltathassék a' hiba. Végzetül mint eddig, ugy ezentul is minden küldeményt, mindennemű levelet, igazítást, jelentést, vagy biztos alkalom vagy szabad postáju szállítás által bátrak vagyunk e' csekély 's minden kül 's belöldi hirlapbeli előfizetések közt legolcsóbb ujsági ár mellett kikérni a' minden ujság intézetnél divatozó szokás szerint, szorgalmas levelezőink 's az érdemes posta-tisztségeknak eddig szolgáltatott kedveskedésünk ezentul is kötelező ígérettel maradván meg. Pest Nov. 12kén 1832.

A' Jelenkor és Társalkodó
szerkesztető hivatala.